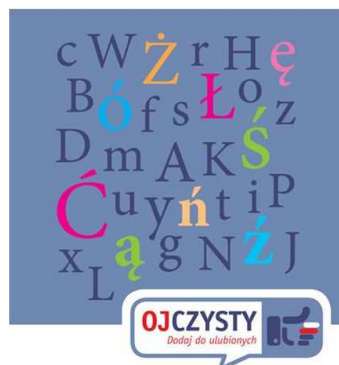

Małe olimpiady przedmiotowe

Test z języka polskiego

www.rjp.pan.pl

ORGANIZATORZY:

Wydział Edukacji
Urzędu Miasta
w Koszalinie

Centrum Edukacji
Nauczycieli
w Koszalinie

Szkoła
Podstawowa
nr 17
w Koszalinie

Szkoła
Podstawowa
nr 18
w Koszalinie

Imię i nazwisko

Szkoła

Drogi Uczniu,

test składa się z 34 zadań, na rozwiązanie których masz 60 minut. Uważnie czytaj polecenia.

W zadaniach, w których są cztery odpowiedzi, wybierz jedną i podkreśl ją.

W zadaniach otwartych wpisz odpowiedzi w wyznaczone miejsca.

Podpisz test i oddaj komisji.

Powodzenia !

Koszalin, kwiecień 2012

Kampania społeczna „Ojczysty – dodaj do ulubionych”

Rada Języka Polskiego wraz z Narodowym Centrum Kultury organizuje kampanię społeczno-edukacyjną „Ojczysty – dodaj do ulubionych”, którą patronatem objął Prezydent RP Bronisław Komorowski. Kampania została zainaugurowana w poniedziałek 20 lutego – w przeddzień Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego.

Polszczyzna jest jednym z 25 największych języków na świecie – posługuje się nią ponad 40 milionów ludzi w Polsce i poza jej granicami. Jak wykazują badania przeprowadzone pod koniec XX wieku, jest ona symbolem tożsamości narodowej – 92% Polaków uważa, że tym, co spaja naród, jest właśnie język.

To między innymi za sprawą wspólnego języka ludzie, którzy żyją w różnych częściach kraju, należą do różnych środowisk czy pokoleń – czują, że należą do jednej wspólnoty. Język, choć wewnętrznie bardzo zróżnicowany, gromadzi wspólne doświadczenia i systemy wartości Polaków – jest symbolicznym przewodnikiem po polskiej kulturze. Jest też nośnikiem tej kultury i tego systemu wartości – posługując się nim, każdy z nas w pewnym sensie nieświadomie i bezwiednie zdradza przynależność do określonego kręgu kulturowego i przywiązanie do pewnych wartości.

Język jest czymś w rodzaju okularów, przez które patrzymy na świat – wpływa na nasz sposób postrzegania rzeczywistości, porządkuje ją, nazywa i ocenia jej elementy. Jest częścią każdego z nas – mówimy nim niemal od urodzenia, w nim myślimy, śnimy, wyrażamy miłość i kłócimy się.

Jest więc język ojczysty czymś wspólnym, a jednocześnie bardzo intymnym. Jako dobro wspólne wymaga dbałości o jego swoistość i integralność, o to, by mimo że nieustannie się zmienia, zachował wewnętrzną harmonię i równowagę – by wciąż był tym językiem, którym mówili ludzie żyjący 100, 200 czy 400 lat temu, oraz by wciąż był tym samym językiem, którym mówi zarówno pracownik międzynarodowej korporacji mieszkający w metropolii, jak i robotnik rolny z głębokiej prowincji. By służył nam do wyrażania wszystkiego, co chcemy wyrazić. Jako coś bardzo osobistego powinien być przez nas traktowany tak, by wciąż zachowywał swe piękno, bogactwo i różnorodność – byśmy czuli, że jest w nim częśćka każdego z nas, a jednocześnie, że jest on w każdym z nas. Byśmy się z nim identyfikowali.

Kampania społeczna „Ojczysty. Dodaj do ulubionych” ma przypominać o roli i miejscu języka ojczystego w życiu Polaków – zarówno społecznym, jak i indywidualnym. Ma przyczynić się do podnoszenia świadomości językowej, do ugruntowania poczucia, że polszczyzna jest tworzona przez każdego użytkownika i że to każdy z nas jest za nią odpowiedzialny. Jednocześnie ma kształtować przekonanie, że język jest wartością samą w sobie, że należy o niego dbać przede wszystkim dlatego, że jest wspólnym dobrem.

www.rjp.pan.pl

Na podstawie tekstu I odpowiedz na poniższe pytania.

1. Kto jest organizatorem akcji „Ojczysty – dodaj do ulubionych”?
 - a) Narodowe Centrum Języka
 - b) Rada Języka Polskiego
 - c) Prezydent RP
 - d) Kancelaria premiera

2. Którego dnia obchodzimy Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego?
- a) 19 lutego
 - b) 20 lutego
 - c) 20 marca
 - d) 21 lutego
3. Który wyraz w dopełniaczu liczby pojedynczej będzie miał taką samą końcówkę jak słowo *kampania*?
- a) historia
 - b) fizyka
 - c) ziemia
 - d) głębia
4. W którym znaczeniu użyto słowa *kampania* w tekście I?
- a) Ogół działań wojennych, zmierzających do danego celu.
 - b) Zorganizowane działania, zmierzające do danego celu.
 - c) Grono osób spędzających wspólnie czas.
 - d) Wojskowa jednostka organizacyjna.
5. Co oznacza skrót *RP* w zwrocie *Prezydent RP*?
- a) Rzeczpospolitej Polski
 - b) Rzeczypospolitej Polskiej
 - c) Rzeczypospolitej Polski
 - d) Rady Państwa
6. Jakiej funkcji nie pełni język ojczysty?
- a) Spaja naród, jest symbolem tożsamości narodowej.
 - b) Pozwala tworzyć system wartości.
 - c) Jest jedynym sposobem porozumiewania się w kraju.
 - d) Jest nośnikiem kultury, gromadzi doświadczenia.
7. Jaki procent Polaków nie twierdzi, że polszczyzna spaja naród?
- a) 100%
 - b) 92%
 - c) 18%
 - d) 8%
8. Jaką rolę pełni tekst I?
- a) poetycką
 - b) refleksyjną
 - c) informacyjną
 - d) reklamową
9. Jakiego celu nie stawia się w akcji społecznej „Ojczysty – dodaj do ulubionych”?
- a) Niedopuszczanie do zmian w polszczyźnie.
 - b) Podnoszenie świadomości językowej.
 - c) Odpowiedzialność użytkowników za polszczyznę.
 - d) Dbłość o kulturę języka ojczystego.

10. Które przysłowie odzwierciedla myśli zawarte w tekście I?

- a) Nie mów o nikim, nie będą o tobie.
- b) Nie mów nikomu, co tobie niemiłe.
- c) Nie mów hop, póki nie przeskoczysz.
- d) Poznać po mowie, co kto ma w głowie.

11. Przysłowie *Dlatego dwie uszy, jeden język dano, iżby mniej mówiono, a więcej słuchano* zapisz, używając współczesnego języka literackiego.

.....

.....

12. Zwroty i wyrażenia użyte potocznie zamień na język literacki i zapisz je.

Lecimy na chatę

Z deka starszawa

Złapać laczka

Fajny bajer

Neologizm (z gr. – nowe słowo) – środek stylistyczny; nowy wyraz utworzony w danym języku, aby nazwać nieznany wcześniej przedmiot czy sytuację lub osiągnąć efekt artystyczny w utworze poetyckim.

Rodzaje neologizmów

- neologizmy słowotwórcze – nowe wyrazy utworzone od wyrazów już istniejących za pomocą odpowiednich formantów (częstek wyrazów), np. *wini-arnia*
- neologizmy frazeologiczne – nowe związki frazeologiczne, np. *pułapka kredytowa*
- neologizmy znaczeniowe – wyrazy powstałe przez nadanie nowego znaczenia wyrazom już istniejącym, np. *myszka*
- neologizmy stylistyczne (artystyczne) – wyrazy utworzone przez pisarza lub poetę, mają one charakter jednorazowy, tzn. nie występują nigdzie indziej poza tym tekstem, w którym zostały użyte
- zapożyczenia – wyrazy zapożyczone w całości lub części z innego języka, np. *SMS, komputer*

<http://pl.wikipedia.org/wiki/neologizm>

BALLADA BEZLUDNA (fragment)

Niedostępna ludzkim oczom, że nikt po niej się nie błąka,
W swym bezpieczeństwie szmaragdowym rozkwitała w bezmiar łąka,
Strumień skrzył się na zieleni nieustannie zmienną łąką,
A gwoździki spoza trawy wykrapiały się wiśniato.
Świerszcz, od rosy spęczniały, ciemnił pysk nadmiarem śliny,
I dmuchawiec kroplą mlecza błyskał w zadrach swej łączyny,
A dech łąki wrzał od wrzawy, wrzał i żywcem w słońce dyszał,
I nie było nikogo, kto by to widział, kto by to słyszał. (...)

13. Co jest przedmiotem poetyckiego opisu w wierszu Leśmiana?
- a) łąka
 - b) ballada
 - c) rzeka
 - d) bezludna wyspa
14. Jaką funkcję pełnią neologizmy w wierszu Leśmiana?
- a) Uplastyczniają obraz poetycki.
 - b) Dodają ekspresji.
 - c) Wzmacniają odczucia.
 - d) Wszystkie odpowiedzi są prawidłowe.
15. Jakie środki stylistyczne znajdują się w wersie: *W swym bezpieczeństwie szmaragdowym rozkwitała w bezmiar łąka?*
- a) neologizmy, epitety, porównanie
 - b) neologizmy, metafory, onomatopeja
 - c) porównania, epitet, metafora
 - d) epitety, neologizm, metafora
16. W którym wersie występuje onomatopeja?
- a) *Świerszcz, od rosy spęczniały, ciemnił pysk nadmiarem śliny,*
 - b) *A dech łąki wrzał od wrzawy, wrzał i żywcem w słońce dyszał,*
 - c) *A gwoździki spoza trawy wykrapiały się wiśniato.*
 - d) *I dmuchawiec kroplą mlecza błyskał w zadrach swej łączyny.*
17. Jakie są najważniejsze cechy ballady jako gatunku literackiego?
- a) ludowość, fantastyka, postacie zwierzęce
 - b) morał, forma wierszowana, fantastyka
 - c) ludowość, bohaterowie zwierzęcy, epickość
 - d) forma wierszowana, fantastyka, tajemniczość

18. Jaką rolę w wierszu Leśmiana pełni osoba mówiąca?
- Bierze udział w wydarzeniach, które dzieją się na łące.
 - Ujawnia swoje odczucia.
 - Nie ujawnia swoich odczuć.
 - Dystansuje się wobec opisywanego świata.
19. Ile zaimków występuje w pierwszym wersie wiersza Leśmiana?
- dwa zaimki
 - trzy zaimki
 - cztery zaimki
 - nie ma zaimków
20. Jaki to rodzaj wypowiedzenia: *Świerszcz, od rosy spęczniały, wrzał i żywcem w słońce dyszał?*
- zdanie pojedyncze rozwinięte
 - zdanie złożone podrzędnie
 - zdanie złożone współrzędnie
 - równoważnik zdania
21. Podkreśl trzy neologizmy stylistyczne we fragmencie wiersza Leśmiana.
22. Uzupełnij tabelę, wybierając po jednym przykładzie spośród poniższych.

długopis, SMS, blog, ciemnił, progi podatkowe, dresiarz, komórka, drukarka, hit, słowo, zjesieniałość, pilot, margines społeczny, pierogarnia, bank krwi, marzenie, nożyczki

Rodzaj neologizmu	Przykłady
słowotwórczy	
frazeologiczny	
znaczeniowy	
stylistyczny	
zapożyczenie	

Tekst II

(...) Mężczyzna, który przedtem otwierał im drzwi, stanął na środku hallu i z uroczystą miną przedstawił się:

– Nazywam się Smoczysław Ziętara i jestem kustoszem Muzeum Gazownictwa. Po pierwsze i najważniejsze – nikt nie używa tu ognia. Dziecko plus zapalki równa się pożar.

– Czyli pożar minus dziecko równa się zapalki – zauważył Net.

Kustosz spojrział na niego czujnie.

– Z matematyki masz pewnie same szóstkę – powiedział – ale w dżungli stacji przesyłowej gazu nie przeżyłbyś pięciu minut.

Z boku rozległy się chichoty. Net zmarszczył brwi. ...

Po kilku schodkach weszli do pierwszej sali, gdzie zgromadzono kilkadziesiąt zabytkowych kuchenek gazowych.

– Tak, tak, kawał historii tu stoi – oznajmił donośnym głosem Smoczysław. – O, tu mamy kuchenkę Krysia. Genialna konstrukcja. Jest bardzo cenna, bo to chyba ostatni egzemplarz, który został odłączony, nim eksplodował. O! A tu jest autentyczny unikat – kuchenka Czesława, zwana przez załogi pogotowia Trującą Czešką.

Wszyscy spojrzeli na niego ze zdziwieniem, ale kustosz najwyraźniej nie żartował. ...

– Gaz, którego używamy w kuchenkach, to głównie metan, bezbarwny i bezwonny gaz... – Smoczysław zalewał swym słowotokiem czoło grupy.

– Jak to bezwonny? – zapytał Oskar – Przecież śmierdzi.

– Śmierdzi tylko dodatek aromatyczny – wyjaśnił Gilbert, którego ojciec był chemikiem.

– To po co go dodawać, skoro śmierdzi?

– Żebyś wiedział, kiedy gaz się ulatnia – wyjaśnił z politowaniem Wiktor, zawsze najlepiej poinformowany z całej klasy.

– W gazie jest jeszcze azot... – kontynuował Smoczysław.

– Pomaga wyciągnąć forsę od ludzi – wyjaśnił znów Wiktor. – Płacisz za sok, a dostajesz pół na pół z wodą.

– Ja prowadzę tę wycieczkę – przypomniał kustosz.

– Wyjaśniam tylko...

– Zrób sobie własne muzeum gazownictwa, z własnym regulaminem. Tu ja wyjaśniam. Idziemy dalej. W butlach turystycznych i samochodach na gaz LPG używany jest propan-butan. Sam butan służy do napełniania zapalniczek.

– Butan? – szepnął Net – A jest kapcian?

Nika parsknęła, Felix uśmiechnął się pod nosem.

– Butan ulatnia się z butów, jak się nie myje nóg – kontynuował Net. – I jest gazem aromatycznym. Nawet bardzo. Szczególnie wybuchowa jest jego mieszanina, znana pod nazwą trampko-butan. Jego pochodna to skarpecian metylu. (...)

Rafał Kosik: *Felix, Net i Nika oraz ściema Smoczysława*

Na podstawie tekstu II odpowiedz na poniższe pytania.

23. Co sugeruje Smoczysław, wypowiadając zdanie: *Dziecko plus zapalki równa się pożar?*

- a) Dzieci są najczęstszą przyczyną wypadków.
- b) Dzieci bawiące się zapalkami mogą wywołać pożar.
- c) Dzieci bawiące się zapalkami nigdy nie wywołują pożaru.
- d) Dzieci lubią się bawić zapalkami.

24. Co oznacza cytat: ... *Z matematyki masz pewnie same szóstki – powiedział – ale w dżungli stacji przesyłowej gazu nie przeżyłbyś pięciu minut?*

- a) Do obsługi stacji przesyłowej gazu trzeba dobrze znać matematykę.
- b) W każdej dżungli znajduje się stacja przesyłowa gazu.
- c) Obsługa stacji przesyłowej gazu jest trudniejsza niż matematyka.
- d) Nie można wchodzić do stacji przesyłowej gazu.

25. Jakie cechy miał Net?

- a) zarozumiały, niegrzeczny, inteligentny
- b) inteligentny, dowcipny, szybki
- c) mądry, wycofany, pesymista
- d) niczego nie można powiedzieć o jego cechach

26. *Kawał historii tu stoi*. Jaki środek stylistyczny został użyty w tym zdaniu.
- porównanie
 - metafora
 - anafora
 - przysłowie
27. Co znaczy określenie: *Smoczysław zalewał swym słowotokiem czoło grupy*?
- Mówił bardzo pięknie do osób z pierwszego rzędu.
 - Mówił bardzo głośno do osób stojących z przodu.
 - Mówił niezbyt głośno do całej grupy.
 - Mówił nadmiernie dużo do osób stojących z przodu.
28. Który wyraz nie jest homonimem?
- język
 - neologizm
 - czoło
 - gaz
29. Obserwując zestawienie wyrazów: *but-an, kapci-an* utwórz nowy wyraz, wykorzystując zaobserwowaną zasadę.
-
30. Jakie części mowy występują w zdaniu: *Gaz ziemny, którego używamy w kuchenkach, to głównie metan, bezbarwny i bezwonny...*?
- 4 przymiotniki, 3 rzeczowniki, 1 przyimek, 1 przysłówek
 - 1 zaimek, 1 czasownik, 3 przymiotniki, 4 rzeczowniki
 - 1 przyimek, 1 przysłówek, 3 przymiotniki, 3 rzeczowniki
 - 2 przyimki, 2 spójniki, 3 przymiotniki, 3 rzeczowniki
31. Jaką funkcję w podanym zdaniu pełni podkreślony wyraz: *W butlach turystycznych i samochodach na gaz LPG używany jest propan-butan*?
- podmiotu
 - przydawki
 - dopełnienia
 - okolicznika
32. Która zasada ortograficzna uzasadnia pisownię nazwy Muzeum Gazownictwa?
- Wielką literą piszemy:
- Nazwy jednostkowe obiektów kosmicznych.
 - Nazwy (najczęściej dwuwyrazowe) geograficzne, w których jednym z wyrazów jest rzeczownik w mianowniku, a drugim rzeczownik w dopełniaczu.
 - Nazwy własne wszelkiego typu organizacji, klubów sportowych, instytucji, urzędów, jednostek wojskowych.
 - Nazwy własne urzędów jednoosobowych – przede wszystkim w aktach prawnych i w tekstach cytujących akta.

33. Przepisz poniższe zdania, poprawiając wszystkie zauważone błędy (ortograficzne, interpunkcyjne, językowe). Jeśli uznasz, że nie ma w zdaniu błędu, tylko je przepisz.

Poszłem na wycieczkę nad morze.

.....

Każdemu nie powinno się to przydażyć.

.....

Przeczytałem tekst który był zapisany w cudzysłowie.

.....

Napewno chcielibyśmy wymyśleć coś trudnego.

.....

Idąc spowrotem, wziąłem książkę ze stołu.

.....

34. Napisz list do rówieśnika, w którym zaproponujesz różne sposoby dbania o język ojczysty.

KLUCZ ODPOWIEDZI język polski 2012r.

Klucz odpowiedzi do zadań zamkniętych

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	13	14	15	16	17
b	d	a	b	b	c	d	c	a	d	a	d	d	b	d

18	19	20	23	24	25	26	27	28	30	31	32
b	b	c	b	c	b	b	d	b	c	a	c

Zadanie 11 (0-1p.)

Zapis właściwie przekształcony i poprawny językowo – 1p.

Zapis błędnie przekształcony lub błąd językowy – 0p.

Zadanie 12 (0-2p.)

Zapisanie:

4 elementów poprawnie – 2 p.

3-2 elementów poprawnie – 1p.

1 element poprawnie – 0p.

Możliwe odpowiedzi:

Idziemy na chatę – *idziemy do domu*

Z deka starsza – *trochę starsza, stara, podstarzała*

Złapać laczka – *przebić oponę, przewrócić się, dostać dwóję/jedynkę, złapać gumę*

Fajny bajer – *ładna rzecz, interesujący przedmiot, ciekawy dodatek*

Zadanie 21 (0-1p.)

Podkreślenie 3 neologizmów stylistycznych Ew fragmencie wiersza – 1p. (np. *wisniato, wykrapiały, bezpieczu, ciemnił*)

Zadanie 22 (0-3p.)

Wpisanie

5 właściwych przykładów – 3p.

4 właściwych przykładów – 2p.

3 właściwych przykładów – 1p.

2 właściwych przykładów – 0p.

Zadanie 29 (0-1p.)

Utworzenie wyrazu, spełniającego zasadę – 1p. (np. *kaloszan, klapcian*)

Zadanie 33 (0-3p.)

Poprawienie 10-9 błędów – 3 p.

8-7 błędów – 2p.

6-5 błędów – 1p

poniżej 5 błędów – 0 p.

Zadanie 34 (0-10p.)

1. Forma listu (adresat, data, podpis) – 1p.
2. Treść – 0-5p.
 5p – ciekawe (nietypowe) i rozwinięte pomysły (3 pomysły)
 4p – ciekawe (nietypowe) pomysły bez rozwinięcia (3 pomysły)
 3p – 3 pomysły typowe lub 1 rozwinięty
 2p - 2 pomysły typowe
 1p. - 1 pomysł typowy
3. Poprawność językowa– 2p. (dopuszczalny 1 bł.)
 2 błędy – 1 p.
4. Poprawność ortograficzna (dopuszczalny 1 bł.) – 1p.
5. Poprawność interpunkcyjna (dopuszczalne 3 bł.) – 1p

Przykładowe pomysły:

- Konkurs krasomówczy, oratorski
- Quiz na temat poprawnego języka (międzyklasowy, międzyszkolny, powiatowy)
- Zbiórka pieniędzy za każdy błąd językowy (na lekcji i w czasie przerwy – 1zł.) na zakup słowników
- Słownik poprawnych słów, w których uczniowie najczęściej robią błędy na stronie internetowej szkoły (prezentacja)
- Poszukiwanie i poprawianie błędów popełnianych w mediach (wiadomości, reportaże, słuchowiska)
- Zapraszanie osób, które mówią poprawnym językiem na prelekcje – JĘZYKOWE POPOŁUDNIA
- Happening – wyśmiewający niepoprawne słownictwo i błędy językowe
- Szkolne Pogotowie Językowe – poradnia działająca na stronie szkoły i w czasie przerw
- Używanie poprawnego języka na co dzień
- Używanie poprawnego języka w wiadomościach: SMS, poczta elektroniczna, komunikatory
- Wzbogacanie słownika czynnego przez czytanie książek
- Poprawianie innych, kiedy robią błędy językowe